

ALBINA

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ A AȘEZĂMINTELOR CULTURALE

Măsuri privind dezvoltarea multilaterală a țării

Opinia publică din țara noastră a luat cunoștință cu un viu interes de Propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor, propuneri aprobate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. Ele urmează să fie supuse dezbaterii publice după care vor fi prezentate spre examinare și legiferare Marii Adunări Naționale.

Ecoul larg produs în rândurile cetățenilor de propunerile Comisiei centrale de partid și de stat e determinat de convingerea tuturor că ele vor avea profunde implicații în viața socială a țării. Fundate pe analiza temeinică și responsabilă a tuturor factorilor locali, Propunerile concretizează principiile Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967 care s-au bucurat de adevărată înțelegere și aprobare din partea poporului. Aceste principii au ca scop să asigure apropierea conducerii centrale de unitățile administrative teritoriale, crearea unui astfel de sistem de unități care să îngăduie rezolvarea operativă a problemelor, eliminarea verigilor intermediare inutile și a paralelismelor, participarea largă a cetățenilor la activitatea de stat și obștească. Organizarea teritoriilor în județe îngăduie înlăturarea definitivă a disproporțiilor în dezvoltarea unor regiuni, moștenite din trecut și lichidate într-o mare măsură în anii construcției socialiste. Fiecare din cele 35 de județe va reprezenta o unitate viabilă, perfect echilibrată din punct de vedere al suprafeței, al potențialului economic, al populației. Faptul este lesne de înțeles din moment ce Propunerile amintite apar ca rezultatul unor studii ample la care a participat un mare număr de cadre din aparatul de partid și de stat, oameni de știință, specialiști și cetățeni.

Dat fiind faptul că județele vor cuprinde un teritoriu mai mic decât al regiunilor de până acum, vor fi asigurate legături directe cu orașele și comunele ce le aparțin, putându-se astfel rezolva mai bine și mai repede sarcinile ce revin conducerii locale. Îmbinarea în cadrul majorității județelor a mai multor forme de relief, condițiile existente de climă, sol, întărirea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, vor crea cadrul prielnic pentru dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției agricole. În vederea asigurării condițiilor necesare desfășurării unei activități social-culturale intense, propunerile prevăd ca fiecare județ să dispună de instituțiile de învățământ, de cultură și artistice, de mijloacele de ocrotire a sănătății.

Prevederile Constituției Republicii Socialiste România cu privire la deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor își vor găsi o fidelă oglindire în măsurile privind organizarea administrativ-teritorială a țării. Baza trainică a acestei egalități în drepturi o dă dezvoltarea multilaterală economică și socială a tuturor județelor. În localitățile în care alături de români trăiesc naționalități conlocuitoare, limba maternă va fi folosită în administrația de stat, în școli, în instituțiile de cultură. Se va asigura posibilitatea deplină pentru toți oamenii muncii de a beneficia de drepturile cetățenești, de a-și manifesta personalitatea și aptitudinile.

Din cele 187 de orașe ale țării, 31 urmează a fi declarate municipii. Sint cele care au un mai mare număr de locuitori și o însemnată deosebită în viața economică, politică, socială și științifico-culturală a țării. Măsurile de îmbunătățire administrativ-teritorială a țării preconizate de partid și guvern vor urmări totodată să asigure dezvoltarea tuturor orașelor țării, creînd condiția ca ele să devină centre puternice, cu o personalitate proprie, cu o viață socială economică și culturală intensă.

Cercetarea atentă a Propunerilor Comisiei centrale de partid și de stat vădește maturitatea acestora izvorâtă dintr-o gândire realistă, dintr-o temeinică cunoaștere a cadrului societății noastre contemporane, o clară perspectivă de viitor, programată până la cele mai mici amănunte, în ritmuri, proporții și cifre, continuînd creatorul spiritul tradițional specific fiecărei zone geografice.

Întă de ce ele se bucură de înțelegerea și sprijinul unanim al oamenilor muncii din întreaga țară.

Vedere din Oradea. Blocuri noi de locuințe reflectîndu-se în Criș

Foto: Gh. VINȚILĂ

Denumirea județului	Orașul de reședință a județului	Suprafața totală — în km.p. —	Populația
ALBA	ALBA IULIA	6 353	387 237
ARAD	ARAD	7 741	481 012
ARGHEȘ	PITEȘTI	7 282	569 380
BACĂU	BACĂU	6 914	606 183
BISTRIȚA-NASAUD	BISTRIȚA	5 116	269 038
BOTOȘANI	BOTOȘANI	5 140	469 594
BRAȘOV	BRAȘOV	6 215	485 757
BUZĂU	BUZĂU	5 902	471 839
CARAȘ-SEVERIN	REȘIȚA	8 089	347 459
CLUJ	CLUJ	9 380	802 988
CONSTANȚA	CONSTANȚA	6 774	473 558
CRISANA	ORADEA	8 193	668 011
DIMBOVIȚA	TÎRGOVIȘTE	3 271	389 031
DOLJ	CRAIOVA	8 852	801 518
GALAȚI	GALAȚI	7 647	686 487
GORJ	TIRGU JIU	8 915	506 793
HARGHITA	MIERCUREA-CIUC	7 680	375 921
HUNEDOARA	DEVA	7 291	481 396
IALOMIȚA	SLOBOZIA	6 632	388 341
IASI	IASI	5 673	634 692
ILFOV	BUCUREȘTI	8 034	742 063
MARAMUREȘ	BAIA MARE	6 119	447 061
MUREȘ	TIRGU MUREȘ	7 323	606 794
NEAMȚ	PIATRA NEAMȚ	5 788	461 065
OLT	SLATINA	5 494	474 764
PRAHOVA	PLOIEȘTI	4 687	707 249
SATU MARE	SATU MARE	4 517	368 553
SIBIU	SIBIU	5 805	428 107
SUCEAVA	SUCEAVA	8 890	570 917
TELEORMAN	ALEXANDRIA	5 994	526 944
TIMIȘ	TIMIȘOARA	8 921	619 161
TULCEA	TULCEA	9 003	242 942
VASLUI	VASLUI	5 435	445 663
VILCEA	RÎMNICU VILCEA	5 886	386 583
VRANCEA	FOCȘANI	5 972	479 508

PE ACEEASI SCENĂ

Toamna trecută, în studioul Casei regionale a creației populare din Cluj a început repetițiile o formație teatrală oarecum deosebită.

În distribuție, alături de

să ajute la ridicarea mișcării teatrale de la sate.

Cînd au aflat de această acțiune, cîțiva actori profesioniști, ieșiți atunci la pensie, sprijinitori de mai demult ai mișcării artistice

Actrița Sili Munteanu într-o scenă din piesa „Chirița în provincie”

amatori selecționați din mai multe echipe, figurau și cîțiva actori profesioniști de la Teatrul din Cluj, cunoscuți și apreciați de public, artiști care au slujit scena decenii de-a rîndul.

Echipe de teatru înjghebată atunci era rodul unei inițiative a Casei de creație și urmarea realizarea unei formații care să prezinte spectacole în centrele raionale și în comune în fața instructorilor, actorilor amatori și a țărănilor, un teatru mobil, o școală care

de amatori, s-au oferit să joace în formație, cerînd și ei roluri în piesă...

Au trecut doar cîteva luni de cînd actorii amatori și profesioniști au început împreună repetițiile cu prima piesă, și azi formația are deja la activul ei o stagiune bogată cu spectacole prezentate pe scenele din mai multe comune din regiune. I-au văzut și aplaudat membrii echipei de teatru și sătenii din Apahida și Ocna Mureș, din Bonțida. Vultureni și din alte localități.

Dar cine sînt artiștii care cutreieră satele și prezintă publicului un spectacol atît de reușit și frumos cu piesa Sosesec disează de Tudor Mușatescu? Printre ei se află actorii Sili Munteanu, Cristea Cristea și Ion Firianu, artiști aplaudați zeci de ani pe scena Teatrului Național din Cluj și pe alte scene, artiștii amatori Mariana Marolincaru, Maria Mărginean, Nicolae Guțiu, Carol Pop și Ion Feies. Ei formează echipa și străbat zeci de kilometri cu trenul și autobuzul (uneori îi înfilnești și-n căruțe), pentru a da în sate spectacole de o înaltă înaltă artistică, a discuta cu instructorii și membrii formațiilor de teatru sătești despre regie și jocul pe scenă. Cu cită pasiune și dăruire fac acest lucru atît actorii profesioniști, oameni în vîrstă, cit și tinerii artiști amatori! Satisfacții? Reușita spectacolelor, aprecierile oamenilor, succese peste tot unde urcă pe scenă. La Bonțida, după ce s-a lăsat cortina, publicul a scandat minute în șir: „mai veniți pe la noi”. Directorul căminului din Șoimeni, împreună cu cîțiva membri ai formației de teatru, au venit anume la Vultureni să-i invite să joace și în satul lor. Șeful șantierului electro-montaj din Beclean i-a rugat să prezinte și muncitorilor de la acest șantier piesa lui Tudor Mușatescu...

În curînd, actorii din această echipă vor avea înfilniri cu instructorii formațiilor de teatru și directorii de cămine culturale în cadrul cărora vor prezenta patru reprezentații demonstrative (cu un decor redus și recuzită minimă) după care vor discuta cu ei probleme legate de organizarea și realizarea unui spectacol de teatru la ni-

velul exigențelor de azi ale spectatorilor.

Formația de teatru organizată în cadrul studioului Casei de creație din Cluj cuprinde și alți artiști profesioniști și amatori, nu numai pe cei amintiți mai sus. Dintre aceștia unii sînt cucoștințe foarte vechi ale sătenilor de pe meleagurile Someșului. Actrița Sili Munteanu sprijină activitatea artistică de la sate de peste patru decenii.

În localitățile din jurul Clujului țărăni mai în vîrstă își aduc aminte de ea încă de pe vremea cînd era studentă la Conservatorul și venea în mijlocul lor în cadrul manifestărilor culturale ale Astei, să recite din versurile lui Coșbuc și ale altor poeți clasici. În cei 35 de ani cit a slujit teatrul, ea a menținut o strînsă legătură cu artiștii amatori pe care i-a sprijinit în năzuința lor de a cultiva frumosul. Și după ce a părăsit scena (pensionată de aproape un deceniu), o înfilnești mereu în mijlocul formațiilor artistice, îndrumîndu-le, muncind cu tragere de inimă pentru a ridica la un cit mai înalt nivel arta amatoare. O înfilnești în mijlocul formațiilor de teatru ale muncitorilor și studenților din Cluj, o înfilnești de asemenea în sate, la Florești și Gilgău, la Ileana și Mălin. În ultima vreme, s-a deplasat de două ori pe săptămînă cîte o zi la Ileana, raionul Dej, pentru a ajuta la pregătirea unei manifestări de mai mare amploare, a unei seri dedicate lui Vasile Alecsandri, spectacol care a cuprins recitări, cîntece pe versurile poetului, precum și prezentarea unor fragmente din piesele Fintina Blanduziei, Ovidiu ș.a.

R. IARAI

PREDAREA BAGHETEI LA HAȚEG

Se știe că, de curînd, mesagerii cîntecului hațegan au sărbătorit 80 de ani de existență și activitate a formației lor corale, înființată în 1887 sub denumirea de „Reuniunea română de cîntări” din Hațeg.

De la 25-30 de membri la înființare, corul are în prezent peste 100. Participarea la cele opt concursuri republicane de pînă acum le-a adus cîntăreților hațegani o cupă, două plachete și șase diplome, dintre care unele consemnează locul 1 pe regiune. La sărbătorirea împlinirii celor 80

de ani, corului din Hațeg i-a fost acordat de către Consiliul de Stat Ordinul „Meritul cultural” clasa a III-a, iar de către C.C. al U.T.C. „Diploma de onoare”.

Cu acest sărbătoreț privilej, profesorul Filaret Munteanu, care a condus formația timp de 16 ani, a predat simbolic bagheta actualului dirijor, profesorul Victorin Bătrîncea. Salutatul cu aplauze eruptive, gestul semnifică pilduitoarea continuitate a activității acestui cor veșnic tînăr.

PETRE FARCAȘIU

Marin Preda: „MOROMETII” vol. II

Așteptat cu interes, volumul al doilea reia destinul familiei Morometilor în condiții sociale fundamentale transformate, condiții care generează și schimbarea de optică a personajelor și, implicit, schimbarea lor de atitudine.

Dacă în prima parte Ilie Moromete este figura centrală, el fiind eroul și totodată comentatorul mai mult sau mai puțin judicios al întâmplărilor pe care le traversează, în prezentul volum personajul principal este ființa colectivă a satului, cu personalitățile ei pozitive și negative, prinse în hureșul evoluției istorice. Față de această evoluție se definesc caracterele, destinele se afirmă sau se prăbușesc, respinse de legile interne ale progresului. Fiindcă perioada războiului, ea și cea a anilor de consolidare a regimului democratic, operează selecții clare asupra categoriilor sociale. Ilie Moromete, țărănul isteț, hîtru și filozof, cucerit însă de pasivitate, altădată punct de atracție al consfătuirilor tradiționale dintre bărbații satului, devine taciturn, se izolează, cercul lui se restrînge și discuțiile cele mai furtunoase, dar pline de sens, le are cu feciorul său Niculae, devenit activist de partid.

Pus în fața unui eveniment cum e cooperativizarea, fostul liberal Moromete își exprimă nedumeriri cu privire la conjunctura socială nouă apărută după război, incurcat de contradicțiile de neevitat ale epocii de tranziție la care se adaugă și contradicțiile locale, păienjenitul de interese ce se bat cap în cap al unor oameni ca Aristide, Isosică, Fintînă sau Niculae Moromete. Ei sînt reprezentanții unor pături care nu se pot împăca: Aristide este fostul exploatare, deprins să tragă sforile, Isosică e unealta lui, Fintînă este omul cîstîtit, antrenat în mișcarea de progres, iar Niculae Moromete este adevăratul om de partid, con-

știința de sine a mersului înainte și a ideii de dreptate. Sigur că împărțirea noastră e puțin didactică, romanul îmbrăcînd aceste personaje în haina complexă a adevărului, conducîndu-le printr-un hățîș de relații, stufos și aparent încolțit, ca însăși viața. Peste valoarea ideii propusă de carte se suprapune tocmai impresia puternică de viață, de autentic, de trăire. Ceea ce pierde în adîncime, volumul ocupîndu-se mai puțin de investigația psihologică asupra individului, cîștigă în arie de cuprindere. Raporturile dintre Moromete și Catrina prelungesc în plan familial conflictul social moștenit din anii antebelici și din totdeauna, și dezvăluie, totodată, firi puternice cu trăsături fundamentale și stabile pînă la nemîșcare. Este caracterul țărănului truditor, zbuciumat de un trecut neguros, greu de schimbat în vreme scurtă, bănuitor și rezistent la orice intenție de transformare.

Și asta e ceea ce vrea să demonstreze autorul: firea această distinctă a țărănului nostru, distinctă de cea a altor pături, fiindcă el este mai vechi decît toți, fiindcă peste el au trecut tot soiul de vifore și tot soiul de minciuni l-au înșelat, pînă într-atîta încît în cele din urmă el n-a mai avut decît un singur adevăr: pămîntul. La Morometii lui Marin Preda nu instinctul de proprietate e dominant, ci setea de liniște, de stabilitate, de viață așezată și sigură. Iar Moromete bătrînul, dezrădăcinat din fragila sa mulțumire, nu-și înțelege timpul, se pierde în căutări, încercînd să-și salveze tocmai această fragilă mulțumire și rămîne din ce în ce mai în urma satului, a unui sat care merge mereu mai aproape de pașii lui Niculae, mezinul său.

MARILENA VULPE

NE SCRIU CORESPONDENȚII

CHIPUL DE MÎINE AL SATULUI

Printre manifestările culturale-educative de succes, organizate în ultima vreme la căminul din comuna Potlogi, raionul Titu, aș aminti în primul rînd simpozionul Căi și perspective ale localității noastre în actualul cincinal. Tema, prin actualitatea ei, nu putea să nu stîrnească un larg interes în rîndul localnicilor. De altfel primisem deja de la oameni un număr de întrebări privind dezvoltarea comunei Potlogi în contextul sistematizării mediului rural și îmi dădeam seama că un asemenea simpozion va atrage o asistență numeroasă.

De aici, și grija de a-l organiza cît mai bine. În acest scop, m-am adresat tuturor celor care puteau da cetățenilor răspunsuri dintre cele mai competente la problema pusă în discuție. Profesor universitar doctor docent Cantacuzino, care a condus lucrările de restaurare a vestitului palat brîncovenesc din Potlogi, monument istoric de o valoare excepțională, a vorbit despre perspectivele ce se deschid comunei noastre pe tărîm cultural-turistic. Inginer D. Mihăilescu, directorul schelei de extracție din comună, a vorbit despre locul important pe care îl ocupă aurul negru și în viața economică a comunei Potlogi. În sfîrșit, contabilul șef al cooperativei de consum I. Martin a prezentat date cu privire la creșterea continuă a veniturilor și a puterii de cumpărare a locuitorilor acestei comune al cărei fond de obiective de masă se va îmbogăți cu un complex comercial modern și cu noi secții de deservire a populației.

Bine pregătît, simpozionul a fost urmărit de o sală înțesată de oameni care, în ciuda unui timp cu totul nefavorabil, n-au pregetat să vină la cămin pentru a se edifica cu privire la chipul de mîine al satului lor.

ION POPESCU
directorul căminului cultural
Potlogi-Titu

CARTEA ÎN RAIONUL CARACAL

Cele 12 cooperative de consum din raionul Caracal desfac cartea către populație prin 65 de unități și 8 librării. Printr-o bună popularizare și difuzare s-au vîndut, anul trecut, cărți în valoare de circa 350 000 lei. Țărăni cooperatori, intelectualii satelor, tineri și vîrstnici și-au înjghebat biblioteci personale cu plata în rate. Valoarea cărților vîndute prin contract depășește cifra de 45 000 lei. În multe instituții și cooperative agricole există standuri de cărți. Cei 41 de difuzori din acest raion au vîndut cărți în valoare de peste 32 000 lei. S-au evidențiat difuzorii Nițu Elena (Radomir), Păunescu Elena (Vlădila), Nică Elena (Stoenești), Istrate Letiția (Castranova), Mariana Matei (Zănoaga) și alții. Cele mai bune rezultate în munca de difuzare a cărții le-au obținut cooperativele de consum din Mirșani, Redea, Amărăștii de Sus și Stoenești.

Biblioteca din comuna Devesel (bibliotecară Mariana Preoteasa) a organizat cu sprijinul profesoriilor Nomi Bagdazar și Maria Vlădescu un concurs „Cine știe cîștigă” pe tema: Viața și opera lui Mihail Eminescu. În prezența a 250 spectatori au concurat 5 tineri. Răspunsurile cele mai bune le-au dat Pavel Zenovie, Florica Ene și Ion Petrescu, care au primit premii în cărți. În continuare a avut loc o seară de dans.

GABRIEL St. ELIESCU

PRIETENII LUI CUZA

In calendarul mărețelor înfăptuiri istorice ale poporului nostru, data de 24 ianuarie se înscrie ca Ziua Unirii Principatelor Române.

Visată și dorită cu multe veacuri înainte de către popor și o serie de minți luminate — din cele trei țări românești: Moldova, Țara Românească și Transilvania — Unirea s-a înfăptuit prin voința și lupta poporului, condus în această acțiune de patrioți înflăcărați ca Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza și mulți alții.

Bucuria unirii moldovenilor cu muntenii — care au șters vechile hotare secind Milcovul dintr-o sorbire, cum spune poetul — a fost mare și peste munți, în Transilvania, „Cînd s-a ales Cuza domn — scria în acea vreme transilvăneanul Papiu Ilarian — entuziasmul la românii transilvăneni era, poate, mai mare decît în principate”.

Astăzi, cînd trăim într-o țară liberă și unită, poporul nostru prețuiește cum se cuvine faptele mărețe ale celor ce au făcut Unirea. Struns în jurul partidului, poporul nostru își intensifică eforturile, pentru a face ca patria să devină tot mai puternică, mai prosperă.

Statuia lui Al. I. Cuza la Iași

1881. O stradă liniștită, dintr-un oraș de munte din Elveția. Un gard înalt apăra de privirile curioșilor o casă mică, posomorită, cu obloanele trase. Înăuntru domnea o tăcere de țințirim. Grigore Nițescu ședea într-un fotoliu albastru, de plus. Era slăbit și abia respira. Avea buzele arse de fierbințeală, obrazul pămîntiu cu pomeții ieșiți. Ochii înfundați în orbite strălucneau straniu.

De cîțiva ani locuia Nițescu în căsuța aceea modestă, înclăv și nepuțincoasă, cu fruntea încrețită și cu o durere adîncă în piept. Aștepta ceva și se gîndea. Zile întregi se gîndea. La ce se gîndea oare? La sfîrșitul care i se apropia sau la trecutul de care-l despărțeau ani și ani...

În tinerețe, cînd nici nu împlinise

optsprezece primăveri, luase parte la războiul lui Tudor. Rătăcise apoi prin strălucitoare țări la o revoluție mare, care să despice în două istoria. Se urcase pe baricadele de la 1848. Dorise să vadă tot neamul românesc unit laolaltă și nu stătuse cu mîinile-n sîn. A fost prietenul lui Alexandru Ioan Cuza, pe care l-a slujit cu credință. Și slujitor credincios i-a rămas și după ce Vodă a fost răsturnat de pe tron și alungat din țară.

Prințul de sînge străin — Carol de Hohenzollern nu-l putuse ademeni cu nimic pe fostul prefect al județului Mehedinți din timpul domniei lui Cuza. Iar în anul 1870, la alegerile de deputați, Nițescu și prietenii lui au pus candidat din partea grupării lor politice, pe Alexandru Ioan Cuza. Nu era o potrivire de nume, nici o glumă și nici o piesă de teatru care se joacă pe scenă. Cădatul la colegiul al IV-lea era chiar domnitorul surghiunit la Viena. Să aibă și el o bucurie: să vadă că românii nu l-au uitat. Și, ca să nu fie vreun dubiu, pe afișele electorale sta scris:

„Fraților, votați-l pe Măria Sa Cuza-Vodă!”

Grigore Nițescu a trăit din nou zilele sat în sat. A umblat din țară în țară. I-a trimis și pe fiii lui să stea de vorbă cu oamenii. Și Domnitorul Cuza a fost ales.

— Ei, ce crezi că ai dovedit, coane Grigore? l-a întrebat cineva. Fii prudent, măi omule! Ferește-te!

Grigore Nițescu nu s-a ferit. A scos o revistă în care a scris despre alegerea lui Cuza.

Vîntul izbi cu putere în oblon. O ușă se deschise și femeia lui Gri-

gore intră în odaie doarme și se retrase.

Bărbatul oftă adînc și aruncă în Dunăre. Dar nu s-a inspăimîntat și îndrăgii. Cînd alături, prietenii lui nou candidat pe Mărdă...

— Ce faci, nene (astîmperi)?

Întrebarea venea de țiel. Grigore nu i-a s-a astîmpărat... Dar Mitu și Nicolae, fiii seseră în viață, au două zile, cadavrele site într-o groapă cu v. Polițiștii nu s-au o pe ucigași. Procuror un deget. Prietenii i sfaturi să se astîmpe un rost să se mai r domnitorului Carol. auzea. S-a cufundat. Căuta un mijloc să-și rii. Într-o seară însă, biroul său, soția i-a

— A adus-o cineva rești...

Grigore Nițescu și-și a desfăcut scrisoarea nuie nimic rău. Cu de pe plic. Era de l prieten al său. Dar s infioră. Prietenul îl i buie să părăsească im fel...

Grigore Nițescu a i tenul său îi dădea sfa nu va pleca, i se va nenorocire. Și, în r toare, cu o șalupă, Dunării, în sus. După se instala în Elveția. departe, urmări și în rea luptei meli inter

Soneria zbrînii de c dios; o ușă scîrții și C auzi în vestiar niște, intră un bărbat înalt, Ochiul lui rideau. Era t ai săi, din Turnu Sevei

— A fost ales tot C Grigore simți că i din nou ochii. Repe

— L-au ales! Pentru Români!, prietenii și f L-au ales.

Și pleoapele cobor pîlpîirea plîpîndă a oc

ȘERBAN M

Familia Scarlat Canta intră în posesia diamantului negru prin omorul făptuit de slujitorul lor, căpitanul Chiriță Drăcea, asupra lui Grigore Canta, fratele lui Scarlat. Zulnia Canta plănuieste să pună mîna pe domnie, dînd giuvaerul peșcheș turcilor. Ea încearcă să atragă și pe fata lor Zoe, în planul ei dar aceasta se împotrivesc. Atunci Zulnia ia o fată din sat, pe Ilinca, cu gînd să o folosească ca nadă, pe lângă diamant. La curte e prezent însă și Alexa Cerbu, logodnicul Ilincăi, intrat ca slujitor la porunca lui Neicu, căpetenia haiducilor.

Scarlat și Zulnia se așază să scrie o scrisoare de chemare către Mehmet Aga, pentru ca acesta să-i conducă la Tari-grad.

DIAMANTUL NEGRU

Roman de DUMITRU ALMAȘ

Desen de Nică PETRE

— Mă tem, psihimu, de frate-frate-meu Alexandru, mă tem, se îngăimă Scarlat și spumă din narghilea, tremurînd de spaimă, neștiind parcă nici cum să țină pana.

— Diamantul negru are puteri nebănuite. După cum știi l-a purtat o prințesă indiană și s-a împodobit cu el prea frumoasa Șatun, ibovnica șahului Harun Al Rașid de la Persiada. De la persi l-a cumpărat Andronic Canta pentru Theophila, cea care a pierit în marea bălăie de la cucerirea Constantinopolului. Atunci diamantul a încăput pe mîna unui pașă. Dar sultanul Mehmed, aflînd de marea frumusețe și valoare a istui giuvaer, a vrut să i-l ia. În grabă, pașa l-a vîndut unui strămoș

al nostru. Și acum, iată-l! a apropiat bijuteria de nasul lui Scarlat: strălucete pe pieptul Zulniei Canta!

— Minu-minunat, bazileea mea! Sultanul ar da pe el un sfer-sfert de împărăție, nu numai vileatul Moldovei.

— Să dea! s-a răstît Zulnia parcă Scarlat s-ar fi împotrivit. Apoi a așternut pe hîrtie scrisoarea către Mehmed Aga; Scarlat Canta doar a iscălit, cu slovă tremurată.

Cap. III

O încercare și o înfrîngere

În zilele următoare, mult s-a frămîntat Ilinca în cugetul ei, cu întrebări fără

răspuns: mai întîi totul i se părea de necrezut; însăși stăpîna s-o scoată din ghiarele lui Drăcea, ale celui care a floceit, ca un dulău, toate fetele și nevestele mai frumoșele din satele lui Scarlat Canta! Dar oare de ce-a făcut asta? Mai ales că, de vreo trei ani n-a mai luat cu sila nici un argat în Castel. Privea în jur și nu se dumirea: de ce n-o trimite în odăile slugilor? I-a dat să mînce în farfurie, mîncăruri boierești. I-a vorbit frumos, ca o mamă. O lasă să ducă în prate toate odăile, să iasă în cerdac, la soare. Dinlăuntru, Castelul Cneșilor nu i se mai părea așa de mare. Pe latura dinspre răsărit, turnul porții și încă două turnuri rotunde, cu ferestruici mici, zăbrele, spre interior și cu trei ambrazuri în afară. Pe latura dinspre miazăzi, un turn pătrat și odăile slugilor, cu grajdurile pentru caii stăpînilor. În latura dinspre apus, cea mai lungă, în fața pădurii, iatacurii stăpînilor, cu două caturi, cu cerdacuri din stejar încrustat, cu uși mari, grele, legate în tarinci de fier. Locuințele se întindeau și pe latura de la miazănoapte, lipite de zidul din afară, cu privire spre miazăzi și spre cleanțurile Ceahlăului. Sub locuințe se aflau hrube și pivnițe adînci pentru provizii. Între turnul porții și fața caselor, biserica, destul de mare pentru o capelă de castel, cu un turn pătrat și cu un clopot de alamă cu turnie lungă, scoasă afară pînă în dreptul pridvorului.

În turn, Zoe lăsă „Paul et Virginie” pe prichiciul ferestrei și, cu fruntea lipită de zăbrele, își ascuțea urechile să audă orice șoaptă din ogradă sau din iatacuri. Il urmărea îndeosebi pe Alexa cum trebuluia la toate, cu osîrdie, harnic, supus, fără cîrtire: căra gunoiul, țesăla caii, îi ducea la apă, mătura ograda, smulgea buruienile, uda florile, tăia lemne, cioplea haraci pentru fașolele semănate pe malul înalt al pîrăului. Arunca, din cînd în cînd, cîte o vorbă isteată, ori cîte o zicală lui Chiperc, vizitului cel hitru, ca să-l întărească scoperi alte zicale, și mai istețe. Il urmărea și, fără să știe încă de ce, îl socotea un fel de frate de suferință, un

prizonier, cru-și dînsa, în Castelul Cneșilor din Durău.

În acea dimineață de la jumătatea lui iunie, în ograda castelului, slujitorii forfoteau după treburi, parcă mai zoriți ca de obicei. Treburi multe: cositul finului, plivitul grîului, porneala oilor, culesul zmeurii și a bureților și altele multe. Totuși, cînd a trecut Zulnia Canta spre biserica din mijlocul ogrăzii toți s-au oprit din lucru și, după datină, s-au închinat cu frunțile la pămînt.

Știngace și sfioasă, foarte mirată de locul unde se afla și de cinstea nemăa-uzită ce i se făcea, Ilinca pășea alături de stăpînă, îmbrăcată în rochie scumpă, boierească. Slujitorii o cunoșteau; și fata — a lui Ștefan Onofrei și rochia — o văzuseră la Zoe, cu o săptămînă în urmă.

— Uite că Ilinca lui Onofrei poate fi mai frumoasă ca o domniță, se bucura Chiperc vizitului.

— Ce-o mai fi însemnînd și asta? se mira Alexa Cerbu...

Cu bunăvoință și blîndețe, stăpîna da povețe Ilincăi cum să poarte rochia, cum să țină capul, mîinile, cum să se incline, mulțămînd argaților pentru închinăciunea lor.

— Sint și proastă și neîndemînatecă... — Ba ești deșteaptă, drăgălașă, și repede ai să deprinzi ighegonașul, o încuraja stăpîna.

În biserică, Scarlat holba ochii la Ilinca parcă-ar fi fost o iclană:

— E fru-frum... foarte gingașă! O prim-prim... o înfiez.

— Da, Ilinca, de azi încolo ești fiica noastră! a vorbit Zulnia cu mare hotărîre, în fața altarului. Ai să te numești Ilinca Scarlat Canta.

— Nu, stăpînă! se sperie fata, abia cîntînd să înțeleagă despre ce-i vorba. Nu-s vrednică de cinstea asta!

— Te-am ales-ales! Gata! înălță Scarlat fruntea.

— Dar nu pot... nu știu să...

— Nu îngădui nici umbră de cîrtire sau nesupunere, se vorbi Zulnia cu și mai mare dîrzenie. Vorba mea, slovă de evanghelie!

— Sint logodită cu Alexa lui Cerbu... — Ingenunche și jură să ne fii copilă

credinc

mormîr

Sperii

ca un

porunci

— Rc

al meu

fiică; s

nu iasă

vecilor,

lor trei

se abati

beresă

neamul

Iar de v

ascultat

bucurie

Cu n

raga și

cît de

adoptive

ei de la

La ie

răspicat

în jur,

— Să

fiica no

altarulu

supuner

— Înț

Dintre

Chiperc

cînd că

goana c

schimba

ciudați

Drăcea

țător ca

Șase

Castel

din fier

trăsuri

pentru c

— Luv

repede!

Altfel

Zulnic

la atelier

noască

Rizînd

l-a brîn

și a Ilir

gunoi. C

SEMICENTENARUL CORULUI BĂRBĂTESC DIN FINTEUȘU MARE

POȘTA REDACȚIEI
Despre poezie

u că
apte,
icis și
plins,
urerea
oc noi
s din
a Vo-

Nu te

poli-
și nu
oapte,
rămă-

După
st gă-

i afle
nișcat
n nou
e nici
otriva

nu-i
insuși
fecio-
sta în
hîrtie.
Bucu-

relarii
ă bă-
crisul
i bun
ți, se
i tre-

Alt-

prie-
Dacă
altă
irmă-
apa
imină
o, de
șura-

melo-
ițescu
odaie
eadă
de la

mezit
aptă :
ară !
luză !

zeste

U

redincioasă pînă la

a îngenunche și rosti,
ntre ziduri, jurămîntul
na castelului.

um și domnia ta, iubite
o primească dumnezeu
înte și gînd supus, să
vîntul nostru în vecii
lmînteri blăstămul ce-
sfînți de la Nicheea să
capului ei praf și pul-
gă de zilele ei. Și a
e se trage, după singe.
e fiica noastră cuminte,
pusă, numai în belșug,
re să trăiască, amin !
avie, Scarlat gingăvi
l, făgăduind să fie pe
tor cu greșelile fiicei
t de blînd cu faptele

paraclis, Zulnia grăi
către slujitorii adunați
audă și Zoe din turn :
azi înainte, Ilinca este
suflet. A jurat în fața
convenita ascultare și
eles ?
ită cneaghină !
slujitorii, numai vizitiul
le seamă că, din seara
Drăcea s-a întors în
Castelul Cnezilor s-a
Stăpînii au devenit
uitori, iar căpitanul
așa de rău și de necru-
intrat necuratul în el.
fierari și rotari din
t poruncă să lucreze,
mul cel mai bun, trei
înce, arătoase, anume
și grea.
aină și sfîrșiți cit mai
ntat Drăcea la meșteri.
reang !
e Ilinca pe la cuhnie,
jduri, la pivnițe, să cu-
e și viața de castel.
rîtor, căpitanul Drăcea
lexa în fața stăpînei
ărcat cu o targă de
ire din cap, Zulnia l-a

Zilele trecute, corul bărbătesc al căminului cultural din Finteușu Mare, raionul Șomcuta, regiunea Maramureș, una dintre cele mai vechi formații artistice de amatori din această parte a țării, a sărbătorit aniversarea a 50 de ani de activitate. Înființat în 1917, corul din Finteușu Mare s-a impus alături de alte ansambluri de prestigiu — Șomcuta, Ardușat. Acțua, datorită bogatului repertoriu, nivelului interpretativ și prezenței active în viața culturală a satelor și orașelor din împrejurimi

Primele încercări de formare a acestui cor se datoresc învățătorului Bogdan Gavril, ajutat de Dragoș Valer, astăzi încă în viață, care răspunzînd năzuinței locuitorilor satului de a cultiva, în mod organizat, muzica populară și de a o răspîndi în rîndurile maselor, reușesc să prezinte primul program în fața publicului, în anul 1917. Lucrările corale interpretate cu acest prilej, între care menționăm „Tricolorul”, „Pe-al nostru steag”, „Răsunetul Ardealului”, „Dorul Ardealului”, „De-aș avea” și altele ilustrează dragostea cu care coriștii din Finteușu Mare s-au apropiat de muzica corală românească, pătrunși de un înalt patriotism, contribuind prin aceasta la propagarea ideilor de unitate națională

Formația, purtînd denumirea de „Corul plugarilor români din Finteușu Mare”, întemeiată în condițiile vitrege ale războiului, cuprindea la început un număr restrîns de bărbați (30—40). În perioada imediat următoare, corul bărbătesc ajunge, sub conducerea destoinicului învățător Dragoș Nistor, la 60 de persoane, își îmbogățește repertoriul și prezintă spectacole atît în localitate cît și în satele vecine.

Pînă în 1922, corul este reorganizat pe patru voci, cuprinde cele mai bune elemente din sat și cunoaște o deplină înflorire, îmbogățindu-și repertoriul cu cîntece pe patru voci bărbătești : „Doimitorii români”, „Mănăstirea Putna”, „Bobocele și inele”, „Vină lele”. Cu acest repertoriu se prezintă pentru prima oară — în anul 1922 — la un concurs or-

ganizat pe județ, unde cucerește locul II, pe care și-l menține la concursurile de același nivel din anii 1923—1925, iar în anul următor se situează pe locul I.

După 1945, formația corală din Finteușu Mare prezintă numeroase programe, înscriindu-și numele printre cele mai bune ansambluri de amatori din regiune. În decursul anilor, corul cîștigă în maturitate, își îmbogățește repertoriul care, în prezent, ajunge la peste 50 de lucrări corale, și își desăvîrșește forma artistică

Pentru îndelungata și rodnică activitate depusă pe tărîm artistic, corului din Finteușu Mare i-a fost conferit Ordinul „Meritul Cultural” cl. III. Un număr de 6 dirijori și vechi coriști au fost distinși cu Ordinul „Meritul Cultural” cl. V, iar alți 12 coriști cu Medalia „Meritul Cultural”. Tuturor coriștilor li s-a acordat, din partea Comitetului executiv al sfatului popular regional, o „Diplomă de onoare”.

La festivitățile prilejuite de acest jubileu și găzduite de noua clădire a căminului inaugurat în chiar ziua aceea, satul întreg a trăit clipe emoționante. Exprimîndu-și recunoștința pentru condițiile create de partid pentru înflorirea culturii naționale și pentru înaltele distincții acordate corului și membrilor săi, locuitorii satului Finteușu Mare au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, o telegramă în care se spune printre altele : „Vă încredințăm că și în viitor ne vom strădui și mai mult pentru valorificarea comorilor folclorului de pe frumoasele noastre meleaguri și că vom face ca pe această scenă să răsune mai puternic cîntecele despre victoriile repurtate de oamenii muncii din țara noastră în construirea socialismului și pentru întărirea păcii în lume”.

LASCĂR STANCU

EUGEN FRUNZĂ

arătat fetei, cu o mișcare și cu un cuvînt colcăind de dispreț :

— Uite-l, minjit de balegă, urît mirositor. Nu ți-e greață de el ?

Alexa a auzit. S-a oprit o clipă, strîngînd din măsele și-a dat să rostească o sudalmă. Dar, privind la Ilinca, a simțit pojarul dragostei din ochii ei și, însuflețit de-un gînd nou, a ridicat targa într-o mîină ca pe o tavă, s-a rotit într-un fel de polcă, și-a țîșnit pe poarta castelului. A alergat la ripă. A aruncat gunoii. S-a scuturat. S-a spălat, voincește, în pîriu. S-a pieptănat. Și s-a întors curat și fercheș, parcă ar fi venit de la horă. Dar, în poarta castelului, l-a întîmpinat căpitanul Drăcea. I-a găsit pricina că venea cu targa tîrîș și l-a plesnit cu gîrbaciul peste obraz :

— Vrei să plăci femeilor, mirlane ? !
Alexa înghiți în sec, o nodîlcă mare, ghimpoasă, amară. Se bucura doar că Ilinca n-a văzut cum l-a bătut Drăcea.

Trecuse de miezul nopții și Castelul Cnezilor dormea adînc sub sclipirea stelilor. Liniștea părea de piatră. Doar cîte o cucuvaie chihăia arare în clopotniță, stîrnind nebănuite spaime. În iatacul ei, Zulnia visa urît și gemea prin somn. S-a trezit, speriată. Se făcea că un hoț i-a furat diamantul negru. Cineva care semăna cu Scarlat, cu soțul. A sărit buimacă din pat. Repede și înfiorată, a cotrobăit într-un sertarăș. Tremurînd de bucurie, dar și de neîncredere, a înhățat diamantul negru. L-a pipăit, l-a lipit de obraz, l-a sărutat, l-a mîngîiat ca pe un pușor de aur. „Bine c-a fost numai vis urît...” a murmurat singură, în sfîrșit convinsă că nu i-a smuls nimeni comoara. Cîteva clipe au năpădit-o iar gînduri triste. Și nu s-a luminat la față pînă cînd n-a scos, dintr-un dulăpior, un medalion cu căptușală de catifea, a așezat diamantul în el și, cu înfrigurare sfîntă, l-a atîrnat la gît ca pe un talisman aducător de supremă fericire : „Așa... să nu știe nimeni unde-l țin ascuns. Nimeni. Nici chiar Scarlat...” Se pipăia cu voluptate, se căta în umbrele turburi ale oglinzii venețiene și suspina de adîncă și vinovată plăcere. „Sînt, la

ceasul ista, cea mai de preț femeie din lume : Șatun sultana, Theophila împărăteasa și Zulnia doamna.”

Dar, deodată, foșnet de pași dinspre iatacul unde dormea Ilinca. O săgetară spaime cumplite : „...M-a urmărit... M-a văzut careva...”

— Cine-i ? a întrebat tare, cu glas sugrumat.

— Eu, stăpînă.
— Tu, Ilinca ? Mă pîndești ?
— Nu... Am auzit huet, stăpînă și m-am temut că ți-i rău.
— Spune-mi mamă !
— Nu cutez.
— De mîine, începi să-nveți carte, cu popa Varlaam de la schitul Durău. Am să te-nvăț să brodezi, să primești musafiri, să întreții un conversațio...

— Prea bine stă... mamă.
În același miez de noapte înfiorat de țipătul cucuvăilor și Zoe se minuna de liniștea din Castelul Cnezilor și din tot cuprinsul, pînă-n Ceahlăul spoit în argint, vărsat de pe tîpsia lunei. Porni să cînte încetîșor, jalnic, ca o pasăre oarbă, închisă în colivie :

— Tuturor lumea li-i dragă, mie mi-i cerneală neagră ; tuturor lumea li-i bună, mie mi-i de mătrăgună...
Culcat pe fînt, alături de Chiper, Alexa asculta :

— Jupînița Zoe-i bălaie ca un crin în luna mai și tristă ca o țarcă-ntr-un vîrf de par, toamna, cînd se lasă negurile și burnița.

— Samănă cu Ilinca parc-ar fi surori.
— Da De ce-au închis-o în turn, bădiță Chiper ?

— Dihonie, mare, între domnița Zoe și cneaghina Zulnia. Nu pot ști din care pricină anume s-a iscat. Destul c-o închis-o în turn în noaptea cînd a venit Drăcea de la Viișoara, aducînd vestea c-a fost ucis Grigore Canta, fratele stăpînului, mezinul. Că sînt trei frați : Scarlat, Alexandru și Grigore Canta, după cum cred că-i fi știind.
— De ce-or fi înfiat-o pe Ilinca ?

VA URMA

Cei doi „uriasi“ din munții Căliman — stlnci de origine vulcanică — fierestruite prin jocul îndelungat al timpului
Foto: F. MICHITOVICI

MAGAZIN

SFATUL MEDICULUI

TRAHEO - BRONȘITA

Este o boală a anotimpului rece, caracterizată prin inflamația foștei ce căptușește traheea și bronhiile (elemente ale aparatului respirator). Ea începe cu strănuturi repetate, infundarea nasului, senzație de uscăciune, înțepături și arsură în fundul gâtului, temperatură (38—39 grade), dureri ale coșului pieptului și la înghițire, transpirație, amețeală. După câteva zile apare o tuse chinătoare, uscată la început, care silește pe bolnav să facă eforturi ca să expectoreze sputa. După încă 2—3 zile, bolnavul reușește să expectoreze mai ușor, apoi treptat, treptat se liniștește, rămânând ca o ușoară tuse, care dispare ceva mai târziu.

Tratament. Bolnavul va sta, în primul rând, într-o încăpere încălzită. El va primi ocazional cald slab alcoolizat, vitamina C (8—10 tablete pe zi), dulciuri, va respecta repausul vocal și va face băi calde, cu apă sărată, la picioare. Pe piept se vor pune cataplasme calde, iar în jurul gâtului comprese umede

în apă caldă și stropite cu spirt. Bolnavul va face încontinuu dezinfecția nasului cu rinosopt (pomadă) sau fedrocaim (picături) și dezinfecția gurii cu ceai de mușețel ori apă oxigenată (o lingură de apă oxigenată la un pahar de 1/4 l cu apă caldă). Ca medicamente se vor da: antigermin (împotriva temperaturii) 2—4 tablete pe zi, piramidon și aspirină (sudorifice) 2—3 pe zi, tusocalmin (contra tusei) 15—20 picături într-un pahar cu două degete de apă — de trei ori pe zi.

Netratată la timp, boala se poate complica cu bronho-pneumonie, corticopleurită și uneori poate chiar redeștepta un vechi focar de tuberculoză.

Prevenirea bolii se face prin călirea gradată a organismului, mai ales la persoanele debile, expunându-se treptat, la frig, făcând dușuri reci sau frecții cu prosopul înmuiat în apă rece. Organismul va fi întărit printr-o alimentație bogată în calorii și vitamine (cărni, grăsimi, dulciuri, fructe de orice fel). Se vor purta haine călduroase și încălțăminte comodă (să nu fie strimț). Nu vom bea băuturi reci și afară vom vorbi cât mai puțin, pentru a evita inhalarea aerului rece.

Dr. GH. M. GHEORGHE

DIN ISTORICUL TELEVIZIUNII

Descoperirea în anul 1887 de către fizicianul german H. Hertz a influenței razelor ultraviolete asupra descărcărilor electrice, care a pus bazele cercetărilor asupra fenomenelor fotoelectrice, studierea cu un an mai târziu a efectului fotoelectric de către omul de știință rus A. Stoletov constituie una din pietrele unghiulare ale televiziunii.

În 1879, fizicianul portughez de Paiva formulează principiul fundamental al televiziunii — transformarea imaginii luminoase într-una electrică și descompunerea ei în elemente separate în vederea transmiterii la locul de reproducere. Un an mai târziu, fizicianul rus P. Bahmetiev dă viață primului proiect al lui Paiva, sistemul de telefotoğraf. Pe atunci, pentru descompunerea imaginii se intenționa să se recurgă la fotorezistența cu seleniu ce se deplasează în spirală. Fizicianul german Braun a construit primul tub catodic, care a servit ca bază pentru dezvoltarea televiziunii elec-

tronice. În 1909, inginerul maghiar D. Mihaly, la Budapesta, a transmis pentru prima oară pe fire imagini de siluete. În același an încep experiențele cu sisteme optico-mecanice. Televiziunea mecanică a pătruns în eter în 1925, când I. Baird (Anglia) și, independent de el, K. Jenkins (Statele Unite) au efectuat transmisiile experimentale de imagini de siluete prin radio. În anul 1930, în numeroase țări au început transmisiuni regulate de televiziune prin stațiile de radio. În acei ani, existau în lume circa 15 teleemițătoare, toate fizico-mecanice, care, în esență, funcționau pe unde mijlocii și scurte. Ulterior, televiziunea electronică a luat locul celei mecanice.

În prezent, întregul glob este acoperit de o rețea densă de stații de televiziune și retransmisie. Sistemele „Intervision“ și „Eurovision“ leagă între ele numeroase țări. Aparatele de pe sateliții de comunicații de tip „Molnia-1“ (U.R.S.S.) și „Teletar“ (S.U.A.) extind considerabil aceste posibilități. Tot grație televiziunii s-au putut transmite din Cosmos pe Pământ fotografiile de planete și imagini ale cosmonauților.

VORBE DIN POPOR ȘI TÎLCURILE LOR

UMBLĂ TELELEU

Este greu de presupus să fie cineva care să nu fi rostît sau — în orice caz — să nu fi auzit măcar odată „vorba“ aceasta: „umblă teleleu“. Expresia se folosește, după cum se știe, cu referire la o anume persoană care umblă fără rost, pierzându-și vremea degeaba, fără nici o treabă. Ea poate fi des întâlnită atît în bogatul nostru folclor, cît și în textele scriitorilor clasici sau contemporani români — ceea ce dovedește remarcabilele sale însușiri de caracterizare a unui om care umblă de colo-colo, fără nici un rost.

Dintre numeroasele exemple cîte ar putea fi amintite, cimilitura aceasta: „Teleleu pe cărare / Cucui, mucui pe cărare“, a cărei dezlegare este: calul și șaua, merită să fie cu deosebire reținută, fiindcă ingeniosul poet anonim trece asupra unei vietăți necuvîntătoare ceea ce îndeobște caracterizează o anume tră-sătură omenească. Aceasta, desigur, pentru a pune o piedică, mai mult, în calea celui căruiă i se propune dezlegarea cimiliturii.

Ivan Turbincă din cunoscuta poveste, cu același titlu, scrisă de Ion Creangă, vorbește despre sine astfel: „În oaste am fost numai de zburcium... de atunci incoace am umblat la așa, teleleu Tănase...“

Într-o pagină de Camil Petrescu citim: „Oamenii fac haz... Au început după capul lor că pentru Mial s-a sfîrșit cu viața de teleleu“, iar în alta a prozatorului Ion Pas întîlnim pasajul: „Tața Niculina umbla dimineața, teleleu, pe la toate vecinele“.

Cum va fi luat naștere „vorba“ aceasta: „umblă teleleu“, atît de mult folosită?

Unii cercetători ai fenomenelor limbii cred că este vorba de un cuvînt împrumutat din graiul unui alt popor. S-ar putea. Din ce ne privește, însă, inclinăm să credem că și explicația pe care a dat-o Ion Creangă asupra provenienței expresiei merită să ne rețină atenția.

Marele nostru povestitor pornește de la existența unei altele expresii: a umbla trela-lela, provenită la rîndul ei, din tra-la-la. Trela lela s-a transformat, cu timpul, în tela-lela

iar aceasta în tele-lele, care a dat pe teleleu. Toate modificările indicate de marele nostru clasic sînt conforme unor firești legi de dezvoltare a limbii.

N. MIHĂESCU

...cea mai caldă planetă este Mercur pe care, în emisfera expusă Soarelui, se atinge o temperatură de peste 400 grade Celsius?

...în urma unor analize minuțioase s-a constatat că betonul folosit de romani, cu 19 veacuri în urmă, la construirea podului de peste Dunăre la Turnu Severin nu este cu nimic mai prejos decît betonul din zilele noastre?

...un fulger are o temperatură de 20 000 de grade Celsius, adică de trei ori și ceva mai mult decît temperatura existentă pe suprafața Soarelui?

...într-o bucată de aluminiu de mărimea unei monede de un leu se află un număr mai mare de atomi decît cel al tuturor bobelor de grâu recoltate pe întreaga suprafață a pămîntului, de cînd omul a început să practice agricultura și pină aici?

...cîinele, pisica, porcul, vulturul pot trăi 30 — 31 de zile fără nici un fel de mîncare?

...singura țară din lume, în care vîrsta medie a femeilor e mai mică decît cea a bărbaților, este India?

...cel mai lung afluent din lume este Rîu Madeiro care se varsă în fluviul Amazon, după ce a parcurs o distanță de 3 500 km?

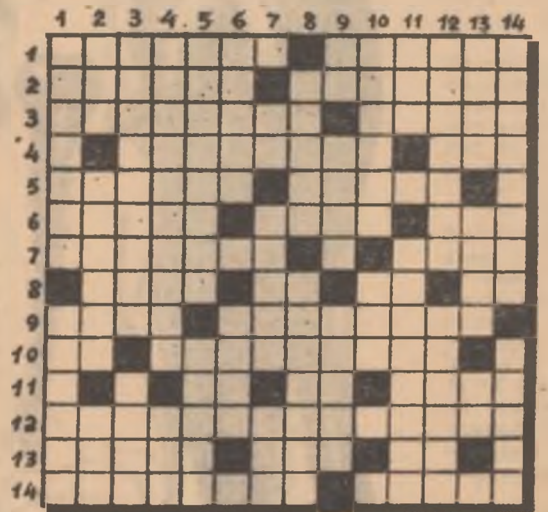
Cuvinte încrucișate * AGRICOLE

Horizontal: 1. Dresl — Conține în germeni viața multor plante 2. Oraș mic — Uniașul ogoarelor. 3. Excepție de la legi — Cicluri de piese muzicale sau dansuri. 4. Îngăduință — Negru cu alb. 5. Mașină de cusut — Servește ca hrană unor animale. 6. Liniștit — Se găsește și la căruțe — Arșită (fig.) 7. Microorganism care se dezvoltă fără aer — Unele soiuri de grâu nu le au 8. Se folosește la alegeri — Lăz... sparte! — Diftong — Teșe! 9. Supăr — Porniți înainte... 10. Pronume personal — Specialist în științe economice 11. Cel agricol începe toamna — Ene! — Sumă de bani cheltuită pentru obținerea unui produs 12. Sînt foarte necesare hranei omului (3 cuvinte) 13. Bogății — Verb agricol — Zeul Soarelui la vechii egipteni. 14. Pătură socială — Formă de exploatare a țărînimii de către moșieri.

Vertical: 1. Îmbelșugată — Cîrlionțat. 2. Mari diviziuni de timp — Holde auriu — Nume feminin. 3. Acțiuni de împărțire a terenurilor pentru cultivare rațională — Sprinten 4. Tehnică de

cultivare rațională a pămîntului (pl.) — Strigăt de bucurie 5. A face să reînțimerească pomii prin tăieri — Casa unde merge întreg satul. 6. Aliaj de cupru și zinc — Unitate de măsură (pl) 7. Notă muzicală — Dispozitiv care constituie o închizătoare mai sigură — Început de sămîntă. 8. Joc de câmp — Adiere (fig.). 9. Gram — A îndepărta

crengile uscate — Fostă echipă de fotbal din Arad 10. Verbul semînței ieșite la suprafață — Unități de măsură în agricultură (pl) 11. Îndată! — Cu ajutorul lor strugurii se transformă în vin. 12. Totalitatea mașinilor și uneltelor agricole — Depozitare 13. Pe portativ — Capabili — Margini de sat. 14. Lucrare agricolă — Întindere de loc secetos.

Dezlegarea jocului „LA MULȚI ANI!“ apărut în Nr. 1 (1045) din 4 ianuarie 1968: 1. Plugușor — Brad 2. O — Revelion — La 3. Mz — Răvașe — Sat 4. Dar — Ren — Copii 5. Ep. — A — R — C — Sa — N 6. Iarna — Vasilca 7. Adauga — Pahar 8. Ra — Lacuri — Tip 9. N — An — Eră — F — Vr 10. Actor — A — Buhai 11. Tăutu — Nămeți.

ALCHIMIA PREȘEDINTELUI NIȚOIU

SATIRĂ SI UMOR

Fabulă puțin prea acră

Probabil n-oți fi auzit,
Dar faptul, sigur, s-a-nîmplat:
Cîndva, oțetul s-a... trezit
(La propriu și la figurat!)

Pus într-o sticlă lunguiată
Măsura „trei a patra”-n care
Cînd ies în lume și pe piață
Stau numai vinurile rare

Și beat de-atîta bucurie
Sîrîga, alături de-un pahar:
— Luați aminte, să se știe:
Sînt cel mai prima... Murfatlar!

Pe pieptul meu, ca o dovadă
De gust, noblețe și tărie
Lucesc (chiar orbii pot să vadă!)
Și trei medalii... de hîrtie!

Dacă-ndrăznește vreun isteț
Să spună c-asta e o glumă
Și că, mă rog, nu-s vin de preț
Atuncea... pot să fac și spumă!

— Magistre! (cîncăni paharul)
Nu-i necesar atît tapaj,
Se poate, după ambalaj,
Să te confunzi cu „Murfatlarul”,

Se poate chiar, în cupa mea,
Să curgă ca vinul, pasămite,
Dar ca vreo gură să și bea,
Poșirca asta... nu se-nghite!

STELIAN FILIP

ANECNOTE ANECNOTE

— Pentru ce Vasile, a-tunci cînd merge la filmele comice, se așază întotdeauna în ultimul rînd?

— Pentru că ride bine cînd vede... la urmă.

Un nou născut plînge,

mama aleargă, îl ridică din leagăn și exclamă:

— Ah! Trebuie să-l schimb...

— De acord — aprobă soțul, ridicînd capul de pe ziar — ne luăm unul care țîpă mai puțin.

Toată truda unor celebri academicieni de a descoperi serul care să vindece cancerul, sau de a înlocui inima unui pacient, par niște acțiuni minore, pe lângă marea descoperire brevetată nu demult de președintele statului popular raional Horezu. După părerea dumnealui orice boală se poate vindeca cu un singur medicament — „țuicomicina”. Magnifica idee e studiată de tov. D. Nițoiu încă de pe vremea cînd era responsabil secției MAT din Horezu. Cîte treburi nu și-a aranjat ingeniosul descoperitor cu ajutorul acestui miraculos lichid, numit țuică? !... dar toate numai în folosul lui. De astă dată s-a hotărît s-o pună în folosul maselor. Însă apogeul elixirului în cauză nu a fost atins decît acum de curînd, cînd D. Nițoiu a ajuns în funcția de președinte al statului raional. Desigur că sînteți curioși să aflați cum s-a ajuns la marea descoperire. Foarte simplu. Pentru ca miraculosul medicament să intre în fabricație de serie, trebuiau puse în funcțiune agregatele — adică distilerile. Dar pentru montarea cazanelor era nevoie și de oxigen. De unde se putea lua oxigenul? S-a găsit imediat și instituția de unde ar fi putut lipsi. Această instituție nu era alta decît Spitalul din Sinești. „Ce să facă bolnavii cu oxigenul fabricat, cînd au destul din ăla care se găsește în natură?” Așa se face că din ordinul președintelui D. Nițoiu, cele patru tuburi de oxigen de la Spitalul din Sinești au fost transportate de urgență la povarna din comuna Coltești. „Tovarășe președinte — se lamenta dr. Traian Gheorghescu, directorul spitalului — dar ce fac fără oxigen în spital? Avem nevoie de el, bolnavii... intervenții urgente... Viața oamenilor... gîndiți-vă !...”

— Scurt. Le dăm țuică în loc de oxigen. Le torni țuica pe gît și-i frecionezi cu sticla. În doi timpi și trei mișcări, orice bolnav e în picioare! Să vină și cei doi mecanici ai spitalului, că se pricep la sudură!

Și oamenii s-au dus. De, ordina-i ordin. Țuica curgea la povarnă, dar la spital...

— Tovarășe președinte, insistă directorul, vă rog trimiteți-ne măcar mecanicii înapoi, că n-are cine pune în funcțiune grupul electrogen și întreg spitalul stă pe întuneric. Avem nașteri, intervenții urgente, tratamente, ce facem?

— Da' ce, cu lampa nu puteți? „Bună-i țuica și gustoasă / Și cînd e de prună-aleasă / Îți scoate boala din oase! / Măi, măi!” Apoi, de-o dată tresare săgetat de o idee: „Doctorașul ăsta e cam colșos... la să-l las eu „orfan” de funcția de director, ca să nu mai aibă dreptul să... „cînte”! Și Gheorghescu a rămas ce-i drept orfan de funcție, spitalul a rămas orfan de director, dar și de oxigen. Iată deci că „progresul terapeutic” și-a făcut efectul asupra directorului, dar din păcate nu a putut avea nici o influență și asupra unei paciente care din lipsa oxigenului la Spitalul din Sinești a fost transportată cu salvarea la Spitalul din Horezu (40 km distanță). Descoperirea mirificului medicament —

— Bine, mă Costică, eu te-am trimis după drojdie de bere!!!

— Păi, am luat și o drojdie și o bere...

Desen de T. PALL

ECOURILE SATIREI

În urma materialului intitulat Scamatorii apărut în nr. 1036 al revistei noastre — în care era vorba despre „scamatoriile” ce i-au adus casierei liceului din Sovata cîștiguri necinstite de mai multe mii de lei — am primit o scrisoare semnată de Edmund Fehete, directorul acestei instituții. Domnia sa arată că „în urma cercetărilor și în spiritul celor apărute în Albina, s-a constatat delapidarea de către casieră a sumei de 16 200 lei. (...) În decembrie, în ședință publică, la noi în Sovata a fost judecată pentru delapidare și falsificare de acte și a primit pedeapsa cuvenită de 5 ani închisoare corecțională (...)”

De unde se vede că chiar și vir-

tuozii în asemenea „scamatorii” își găsesc pînă la urmă nașul.

Tot în același număr apăruse și o notă intitulată Cine plătește? în legătură cu anumite materiale de construcții împrumutate de către Sfatul popular al comunei Chibed C.A.P.-ului din localitate și nerestituite. Despre aceasta, președintele comitetului executiv al Sfatului popular al raionului Tîrgu Mureș, Ioan Borda, ne scrie printre altele: „Comitetul executiv al sfatului popular raional va urmări restituirea materialelor în cauză, cu scopul ca, imediat ce timpul o va permite, să se poată continua lucrările.”

Ce să-i faci! Dacă sfatul popular comunal se „jena” să-și ceară bunurile înapoi — sau poate fusese o

invoială între uituci — trebuia să le aducă cineva aminte!

Și președintele cooperativei agricole de producție Viață Nouă din comuna Helegiu, raionul Tg. Ocna se declară de acord cu critica adusă de revista noastră în nr. 1042 în legătură cu felul în care sînt întreținute căruțele cooperativei. În încheierea adresei cu nr. 1/1968 se arată că vor fi luate toate măsurile pentru ca acestea să fie reparate bine și la timp. Sperăm că acest spirit în care au început anul tovarășii din conducerea cooperativei din Helegiu să se manifeste și în adrese cu numere de înregistrare mai mari decît 1. Dar, bineînțeles, nu numai în adrese...

țuicomicina — l-a mai îndemnat pe președinte la o năzdrăvănie. Dintr-o simplă trăsătură de condei, pe cetățenii din comuna Vaideeni ia lăsat orfani chiar de medic. Pentru un schimb de cuvinte cu medicul Nicolae Cernica — cu care s-a jignit reciproc — președintele i-a desfăcut contractul de muncă. Dar culmea — l-a încadrat la art. „necoresponsabil profesional” Ziarul „Muncitorul sanitar” aprecia nu cu mult timp în urmă numai în cuvinte elogioase activitatea profesională a medicului Cernica din Vaideeni, dar asta e o altă problemă. La sesiunea sfatului popular raional, unde se analiza munca secției sanitare, dr. Cernica era amenințat de cineva din prezidiu că va intra și la închisoare, întrucît președintele Nițoiu l-a dat și în judecată, iar o serie de membri ai comitetului executiv vor fi martori pentru președinte. (Sic). În fond de ce să nu ajungă și la acest compromis, cînd statul raional are și post de juristconsult.

MIHAIL ECOVOIU

Desen de CRAIȚA MINDRA VASILIU

CONCURS

CINE ESTE...

Fragmentul pe care-l publicăm face parte dintr-o suită de schițe publicate mai întîi (în 1893) la rubrica „Din cazarmă” a revistei *Moftul român* condusă de I. L. Caragiale. Ele au fost adunate apoi într-un volum ce poartă numele personajului principal al tuturor schițelor.

2 CUPON DE PARTICIPARE

„Odată la raportu de unsprezece ore, Dumnezeu, comandantul suprem al pămîntului, a dat orden de s-a făcut lumea. Întîiul contingent chemat sub drapel a fost Adam și Eva. Cum i-a înrolat, Dumnezeu i-a echipat complet și i-a trimis în garnizoană pe pămînt, unde le-a dat în primire onoru, șgomotu, postu și focu. Da le-a dat orden să mănince ce or vrea, numa dintr-un copac cu mere țivile să nu guste.

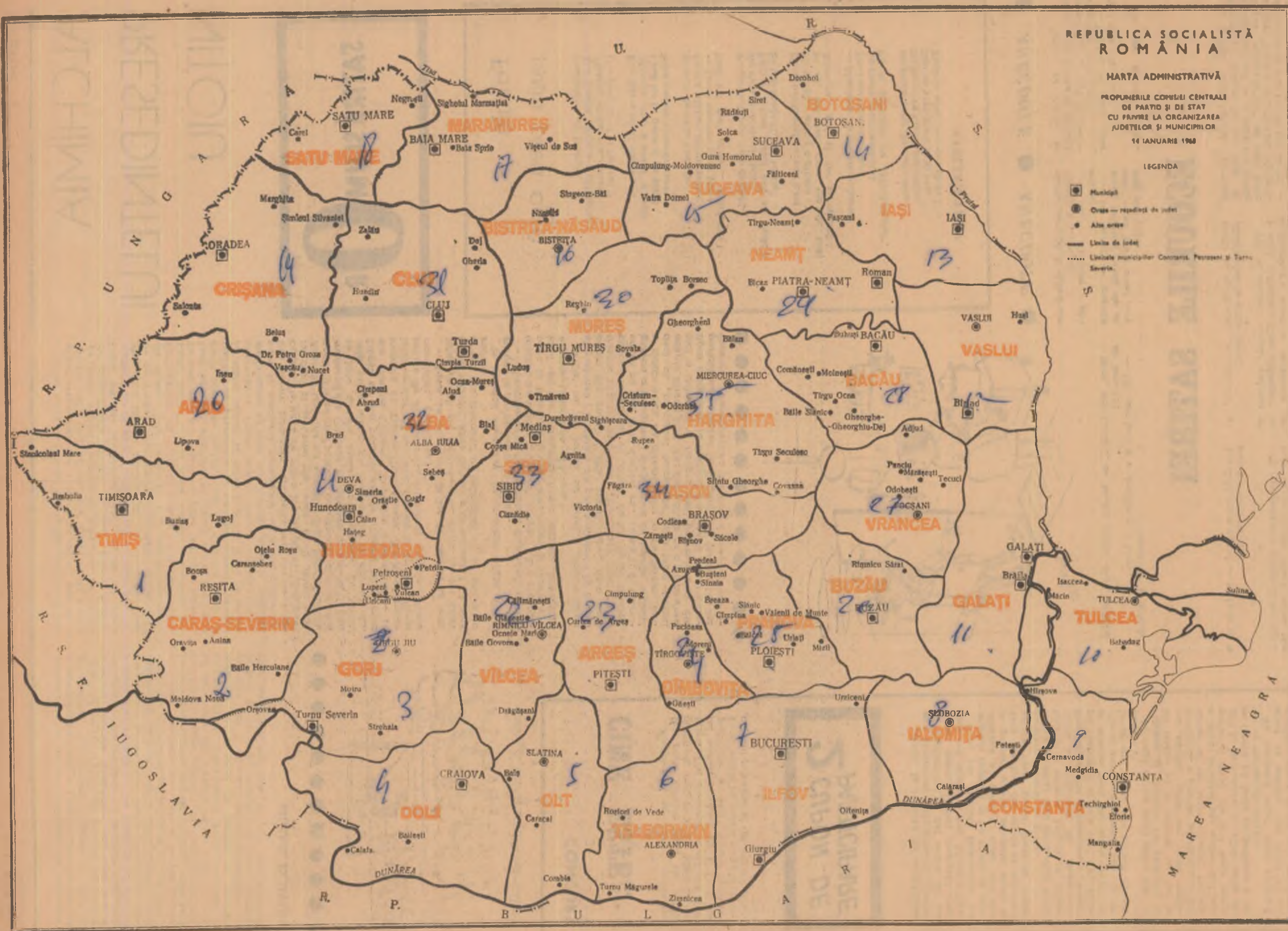
Eva a călcat însă deciuplina melitară și a mincat. Îndată ce aghiotantulu a comunicat lui Dumnezeu faptul întimplat, Dumnezeu a chemat pe culpabili și le-a zis: „Pentruce ai mincat, leat, din măru țivil? Ai călcat consemnu, hai? Las că te învăț eu! Patru zile pluton de pedeapsă!”

Și după ce i-a gonit patru zile cu căteaua în spinare, i-a reformat și i-a trimis pe la vetrele lor, iar la ușa raiului, unde era ștabu regimentului, a pus un planton și a dat orden să nu intre nimeni. Oricine o intra, soldatul are orden să-l impuște și după aia să-l bage patru zile la închisoare, da zilele astea să se treacă pe foaia de pedepse și să nu se socotească servite.

Ce vasăzică asta? Asta vasăzică scurt, că soldatu este dator să nu mănince mere țivile atît în timp de pace cît și în timp de război. Să nu măninci mere, leat, că dai de belea cu mine! Vezi, că eu nu sînt Dumnezeu, eu te gonesc la pas gemnastic pînă țî-o ieși limba de un cot!

Ai înțeles?

...AUTORUL?

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

HARTA ADMINISTRATIVĂ

PROPUNERILE COMISIEI CENTRALE DE PARTID ȘI DE STAT CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA JUDETELOR ȘI MUNICIPIILOR
14 IANUARIE 1968

LEGENDA

- Municipii
- ⊙ Orașe — reședințe de județ
- Alte orașe
- Linia de județ
- Linia de municipii Constanța, Petroșeni și Turnu Severin.

- ORAȘELE
MUNICIPII
- ARAD
 - BACĂU
 - BAIA MARE
 - BIRLAU
 - BOTOȘANI
 - BRAȘOV
 - BRILA
 - BUCUREȘTI
 - BUZĂU
 - CLUJ
 - CONSTANȚA
 - CRAIOVA
 - GALAȚI
 - GIURGIU
 - HUNEDOARA
 - IASI
 - MEDIAȘ
 - ORADEA
 - PETROȘENI
 - PIATRA NEAMȚ
 - PITEȘTI
 - PLOIEȘTI
 - REȘIȚA
 - ROMAN
 - SATU MARE
 - SIBIU
 - SUCEAVA
 - TIMIȘOARA
 - TIRGU MUREȘ
 - TURDA
 - TURNU SEVERIN

Harta administrativă a Republicii Socialiste România, cuprinzând propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și a municipiilor, precum și actualele orașe și comune care intră în componența județelor, se poate procura la toate chioșcurile și librăriile din țară.